

Päivän kysymyksiä

Kirje Helsingistä.

Syyt vaalien tuloksiin.

Suomen ensimmäisten kansanvaalien tulos on tämän kirjeeni aluksi merkittävä kuivilla numeroilla. Uudessa eduskunnassa tulee olemaan sosiaalidemokraatteja 80, suomettarelaisia 59, nuorsuomalaisia eli perustuslaillisia suomenmielisiä 28, maalaisliittolaisia 7, ruotsinmielisiä 24 ja kristillisen työväen edustajia 2.

Näistä numeroista, niistä syistä, jotka ovat niihin johtaneet, on luonnollisesti paljon keskustelua syntynyt. Mitä ensinnäkin merkitsee se, että sosiaalidemokraattinen puolue on vallannut puolueista suurimman luvun eduskuntasijoja sekä siten osoittautunut varsinaisimmaksi valtapuolueeksi meillä? Miksi Suomessa sosiaalidemokraattinen puolue yhdellä iskulla kohoaa eduskunnan suurimmaksi puolueeksi, vaikka sama puolue sellaisissa maissa kuin Saksan valtakunnassa, jossa kansanvaltainen vaalitapa on verrattain kauan vallinnut, sekä myöskin Norjassa ja Tanskassa on saanut tyytyä paljon vaatimattomampaan asemaan?

Tietysti sosiaalidemokraattien vaalivoitto riippuu monesta syystä, joiden yhteistuloksena se on. Mutta varsinaisia syitä ei varmaankaan löydetä silloin, kun ensi sijassa puhutaan kiihkeästä agitatsioonista, hyvästä puoluejärjestöstä ja puoluekurista y. m. s. Enemmän on perustusta sillä käsityksellä että se katkeruus ja umpimähkäisyys, jolla „porvarilliset” puolueet ovat syyttäneet toisiansa ja joka on estänyt niitä tunnustamasta mitään hyvää toisissaan, on vieroittanut kansalaisia näistä puolueista ja suunnannut heidän mieliänsä myötätuntoisiksi sosiaalidemokraattista puoluetta kohtaan, semminkin kun tämä on luvannut rakentaa yhteiskunnan aivan uudelle ihanteelliselle pohjalle ja tehdä sen aivan kädenkäänteessä. „Porvarillisten” puolueiden välillä katkeruudella on sortovuosien ajalta mitä syvimmit juuret, sillä se perustuu siihen, että toinen puoli tahtoi ylläpitää laillista vastarintaa ja ylläpitikin sitä saaden kärsimyksiä osakseen, kun sitä vastoin toinen puoli katsoi saavansa myöntyä ulkonaisen hyökkääjänvaatimukseen ja syrjäyttää kansan voimassaolevaa oikeutta. Näin aiheutunut syvä katkeruus on epäilemättä ollut edullinen sosiaalidemokraattiselle puolueelle vaalitaistelussa. Porvarilliset puolueet ja erittäinkin molemmat suomenmieliset puolueet eivät ole pahempaa vastustajaa tienneet kuin toinen toisensa ja ovat niinmuodoin useassakin tapauksessa suunnanneet rintamansa pääasiallisesti toisiansa vastaan.

Ilmeistä on että tästä sosiaalidemokraattien eduksi kääntyneestä seikasta kumpikin puolue on vastuunalainen. Suomettarelainen puolue on siitä tahtonut syyttää yksinomaan nuorsuomalaista puoluetta, jonka rintama on muka ollut yksinomaan tähdätty suomettarelaisia vastaan, mutta jos muistaa edes osan kaikesta siitä millä suomettarelaiset ovat koettaneet tehdä nuorsuomalaiset kansan suurten joukkojen edessä epäilyksen alaisiksi, niin huomaa kyllä, että mainittu väite on lievästi sanoen yksipuolinen.

Mutta sanoin jo että varsinaiset syyt sosiaalidemokraattien voittoon ovat syvemmillä. Tekisi mieli sanoa että jonkunlainen vastakohtaisuuden laki on siihen johtanut. Kansan yleinen äänioikeus, jonka Suomi äsken on yhdellä iskulla saavuttanut, on itä jyrkin vastakohta etuoikeutettujen säätyluokkien harvainvaltaiselle edustus-oikeudelle, joka sitä ennen maassa vallitsi. Mutta jyrkkä edistymisen harvainvaltaisesta eduskuntamuodosta kansanvaltaiseen, joka maassamme suurlakon myrskyssä tapahtui, ei ole ainoa tässä huomioonotettava vastakohta. Toinen on se vastakohta, joka on maassamme olemassa valtiolliseen valtaan kohotettujen kansankerrosten ja perinnäisen yläluokan välillä, yläluokan, joka valtiolliseen valtansa nojassa on pidättänyt tarpeellista

kansanvaltaista ja kansallista edistystä. Kun kansa valtiollisesti uudistui, niin se ei samalla yhteiskunnallisesti, kansantaloudellisesti ja sivistyksellisesti voinut yhdellä kertaa uudistua. Tällaisessa vastakohtaisuudessa perinnäisten olojen epätyytyväisyys näyttää valtiollisesti itsenäistyneiden kansanjoukkojen silmissä vieläkin räikeämmältä ja mahdollottomammalta kuin ne todellisuudessa ovat, jos kohta vallitsevan yhteiskunnan epäkohdat todellisuudessaakin ovat suuria ja parannusta vaativia. Valtiollinen yhteiskunta on täydelleen uudistunut, muu yhteiskunta on ennallaan. Tässä on vastakohta, joka on omiansa häikäisemään erittäinkin sellaisia silmiä, jotka vasta äsken ovat auenneet valtiota ja yhteiskuntaa katsomaan.

Tällaisissa oloissa on sosiaalidemokraattinen puolue meillä saavuttanut suuren voittonsa. Olisi tämän johdosta luonnotonta päättää että suuret sosiaalidemokraattiset äänestäjäjoukot olisivat itsetietoisesti omaksuneet sosiaalidemokraattisen opin käsitykset vanhan yhteiskunnan kumoamisesta ja uuden rakentamisesta, vaan tämä voitto tietää sitä, että valtiolliseen itsetuntoon herätetty kansa on huomannut yhteiskunnan todella sisältävän suuria korjattavia epäkohtia. Ja hereille huudetut kansanjoukot ovat katsoneet että sosiaalidemokratian reformihaluun voi parhaiten luottaa, koskapa se näyttää voimakkaimmin uudistusta vaativan ja rohkeimmin sitä lupaa. Näin muodoin sosiaalidemokratia on antamalla rohkeita lupauksia uudistuksista, joiden täytäntöönpanon mahdollisuuksia se ei ole harkinnut, voinut hankkia itselleen suurten äänestäjäryhmien luottamusta. Onko tätä valitsijain osoittamaa luottamusta vastaava valituissa sosiaalidemokraattisissa edustajissa esiintyvä riittävä kyky pyrkiä lunastamaan asetettuja vekseleitä tekemällä asiallista lainsäädännöllistä uudistustyötä, sen saattaa vasta tulevaisuus osoittaa. Mikäli annetut lupaukset jäävät täyttämättä, sikäli tulevat sosiaalidemokratian voitot osoittautumaan hetkellisiksi ja saattavat tulevissa vaaleissa suuresti supistua. Otaksuttavaa mielestäni on, että vaalitaistelun edellytykset vastedes tulevat olemaan sosiaalidemokratialle paljonkin epäedullisemmat kuin tällä kertaa ja että tämän puolueen edustajaluvulla on oleva taipumus käydä pienemmäksi, mutta kaikissa tapauksissa sosiaalidemokraattinen puolue on maassamme vastaisuudessaakin olevan sangen huomattava valtiollinen puolue.

On näyttänyt siltä, että sosiaalidemokraatit itse tuskin ennakoita odottivat ja tuskinpa toivoivatkaan niin suurta edustajain lukumäärää kuin minkä heille vaalit antoivat. Sitä vastoin suomettarelaisen puoleen johtomiehet ovat tottuneet esiintymään „koko kansan” puolueena ja erittäinkin puolueen vanhin johtaja ennusti kuukausia ennen vaaleja muutamassa juhlatilaisuudessa suurenmoista voittoa puolueelle. Näihin odotuksiin nähden suomettarelaisen puoleen saavuttama tulos on verrattain vaatimaton. Tämä tulos mahtanee puolueelle olla sitä odottamattomampi katsoen siihen häikäilemättömyyteen, millä se suurlakon jälkeen on osannut käyttää mahdollisuuksia hyväkseen kansansuosiota saavuttaakseen. Sitten kuin hallituksen vastuu oli toisaalle siirretty, heitti puolue näennäisesti pois entiset virkavaltaiset katsantotapansa, joita se oli osoittanut räikeimmin suhteessaan muukalaiseen virkavaltaan. Puolue tahtoi osoittaa siinä muka olevaa kansanvaltaista intoa liittymällä niin läheisesti kuin suinkin sosiaalidemokraatein puolustamaan kansalliskokous- aatteeseen, se esiintyi viime valtiopäivillä odottamattoman kaukana siitä varovaisuudesta ja maltillisuudesta, jota sen johtomiehet aikaisemmin olivat saarnanneet valtiollisesti arkaluontoisia armollisia esityksiä käsiteltäessä, se kuvasi katsantotapojaan yhtä kansanvaltaisiksi kuin kansallisiksi. Se käytti erityisestikin hyväkseen sitä vaikeutta, johon perustuslailliset puolueet joutuivat, kun perustuslaillisuuden asian rinnalla muut kysymykset astuivat etualaan ja saattoivat puolueet asettumaan niissä vastoin toisiansakin. Tällainen asiointi oli tietysti omiansa herättämään puolueissa, jotka sortovuosina olivat silloisen yksinomaisten asian vuoksi yhdessä taistelleet, hajanaisuutta ja sekavuutta, ja suomettarelainen puolue osasi olosuhteita häikäilemättömästi käyttää hyväkseen, varsinkin sillä tavoin, että se uskotteli perustuslaillisten „pettäjinä ja petettyinä” toimineen ruotsalaisuuden ja epäkansallisen yliluokan tukemiseksi. Jo nimellä „suomalainen puolue” suomettarelaiset julistivat kansalle tätä käsitystä. On aivan luonnollista, että tällä nimellä on

voinut olla mieliäkiehtova, suggeroiva vaikutus moneen äänestäjään, erittäinkin kun puolue vaateliaasti on nimensä oikeudella keuhut yksinomaiseksi ansiokseen kaikkea sitä yhteistyötä, joka viime vuosikymmenien kuluessa on suomalaisuuden liikkeessä suoritettu.

Syitä siihen että nuorsuomalainen eli perustuslaillinen suomenmielinen puolue on vaalikamppailussa joutunut tappiolle, on keskustelussa tietysti erityisesti pohdittu. Tämä vaalien tulos näyttää osittain olleen porvarillisille vastapuolueille katkerampi pettymys kuin nuorsuomalaisille itselleen, joiden vakaumusta asiansa oikeudesta vaalitappio ei ole horjahuttanut. Erittäinkin ruotsinmielisten puolelta on jonkunlaisella tuskallisuudella, jonka syyt eivät liene kaunista laatua, pahoiteltu nuorsuomalaisten vaalitappiota, ja muutamat ruotsinmieliset lehdet ovat vaalituloksen johdosta sangen vastenmielisellä tavalla paljastaneet pahaa sisuansa. On tahdottu selittää tämän tappion johtuneen siitä, että nuorsuomalaiset ylimielisesti rikkoivat perustuslaillisen puolueyhteyden heti lakkoviikon tapausten jälkeen ja lähtivät sisällisissä uudistuskysymyksissä ajamaan omaa todellisesti kansallista ja kansanvaltaista ohjelmaansa. Näihin ruotsinmielisten arveluihin ei saata vastata muuta, kuin että tämä puolueyhteys, joka sortovuosina oli välttämätön ja joka perustuslaillisuusasian tukemista varten saattaa vieläkin tulla tarpeelliseksi, on ruotsinmielisten noudattaman ja eräiden nuorsuomalaisten taholta osittaista kannatusta saaneen taktiikan vuoksi tuottanut nuorsuomalaiselle puolueelle tuntuva haittaa. Erittäinkin se seikka että nuorsuomalaisten lempiajatus, yleinen äänioikeus, tuli, vaikka kyllä vastoin nuorsuomalaisten ehdottoman enemmistön tahtoa ja ponnistuksia, 1904-5 vuoden valtiopäivillä muodollisen vastustusohjelman vuoksi estetyksi toteutumasta, ohjelman, jonka kärki kyllä oli suunnattu ulkonaista sortovaltaa vastaan, mutta jonka sisällys ei voinut olla loukkaamatta heräävää valtiollista tietoisuutta kansan syvissä riveissä, on koitunut nuorsuomalaiselle puolueelle vahingoksi. Kaikkein vähimmin on ruotsinmielisellä puolueella, joka vaaleissa on „kansanpuolueen” nimellä liehuttanut yksistään natsionalismin lippua, ollut oikeutta etsiä nuorsuomalaisen puolueen vaalitappion syytä siitä, että nuorsuomalaiset kansallisuus- ja kansanvaltaisuusaatteiden velvoittamina ovat pysyneet omalla kannallaan ja ponnistelleet sen toteuttamiseksi, sikäli kuin tämä sortovuosienkin jälkeen kävi mahdolliseksi ja tarpeelliseksi. Mitä taas suomettarelaiten arvosteluihin nuorsuomalaisten vaalitappiosta tulee, niin on niistä kuuluttanut esille sekin ajatus, että nuorsuomalaisten taistelurintaman olisi pitänyt olla enemmän tähdätty sosiaalidemokraatteja vastaan. Nyt suomettarelaiset eivät voi olla tuntematta pettymystä siitä että ovat vaalikiihoituksessaan saaneet vastaansa suuria kansanryhmiä, joihin ei kaikesta taktillisesti ja taloudellisesti hyvin järjestetystä agitatsioonitoimesta huolimatta suomettarelaisen myöntöväisyysspolitiikin puolusteleminen ole pystynyt, ei sittenkään, vaikka sitä koetettiin suomalaisuuden tunteita kuohuttaen esittää. Ja samalla suomettarelaiten nyt täytyy nähdä, etteivät nuo „riivatuin hyvien” ohjelmien asettamisessa takapajulle jääneet nuorsuomalaiset olekaan estämässä suomettarelaisia täyttämästä annettuja kauniita lupauksia, vaan että suomettarelaiten nyt yhdessä sosiaalidemokraattein kanssa pääsevät tinkimättömästi kuinka pitkälle yhteiskunnan uudistamisessa tahansa.

Mutta mitä muut puolueet sanonevatkin nuorsuomalaisten vaalitappiosta, tosiasiaksi tämä jää ja se on siksi tunnustettava. Sen syyt? Ne ovat parhaiten tietysti nykyhetkellä vaikeat arvostella, mutta luulen asian olevan paraiten ymmärrettävissä, jos ajattelee viime sisällysrikkaiden aikojen kehitystä. Yhtyneenä ruotsinmielisiin perustuslaillisiin suomenmielisten perustuslaillisten puolue sortovuosina taisteli laillisuuden puolesta laillisin keinoin. Perustuslailliset tekivät kenties suurimman työnsä laillisuuden hyväksi silloin, kun lakkoviikon herättämissä myrskyissä horjumatta vastustivat kaikkea poikkeamista perustuslaista valtiollisen uudistuksen toimeensaattamisessa, kaikkia perustuslaeillemme vieraita kansalliskokouksia ynnä muita oikoteitä. Tällaisen kokouksen ajatus oli vihurin tavoin idästä päin ajautunut työväenpiirien mieliin, ja niissä syntyi suuri pettymys, kun perustuslailliset aatteensa mukaisesti ja kuten voi varmuudella sanoa isänmaan tosionneksi estivät tämän ajatuksen toteutumasta. Tämän perustuslaillisten lujouden on vakaumukseni mukaan historia

kerran lukeva heille valtiolliseksi suurtyöksi, mutta tämä teko edellä mainittujen seikkain lisänä ei voinut olla joksikin aikaa riistämättä perustuslaillisuuden kannattajilta laajojen kansankerrosten suosiota ja luottamusta. Tällaisissa oloissa täytyi nuorsuomalaisenkin puolueen ottaa osaa hallituksen muodostamiseen, hallituksen, jonka vaikeaksi tehtäväksi tuli laillisuuden palauttaminen ja laillisen järjestyksen tukeminen kuohuvissa yhteiskuntaoloissa ja rajattomain toiveiden lainehtiessa. Sellainen tehtävä, suoritettiinpa se paremmin tai huonommin, ei ole omiansa kiihoitetuilta mieliltä saamaan kiitollisuutta ja kannatusta osakseen. Samalla kuin asema täten yleiseltä kannalta oli käynyt nuorsuomalaiselle puolueelle vaikeaksi, oli huomattava osa sen personallisia voimia joutunut hallitustoimiin ynnä valtiollisiin komiteatöihin kiinni ja niin täytyi sen heikonnettuna lähteä suorittamaan vaalitaistelutointaan suurella alalla. Kaiken tämän ohessa oli nuorsuomalaisella eli perustuslaillisella suomenmielisellä puolueella vaikea asema sen johdosta että perustuslaillisuuden ajatus oli koonnut yhteen puolueeseen sellaisiakin aineksia, jotka eivät yhdellä hetkellä voineet päästä yksimielisyyteen puolueen uusissa oloissa tarvittavasta uudesta ohjelmasta. Kun se perustuslaillinen puolueliitto, jonka suomen- ja ruotsinmieliset perustuslailliset olivat sortovuosina muodostaneet, hajosi, niin tuli ilmi, että suomenmielistenkin perustuslaillisten puolueessa oli jossakin määrin eri ryhmiä, niin kuin erittäinkin „tasaisten” ja maalaisliitojen syntyminen osoittaa. Tulos oli kyllä se, että puolue sellaisenaan keräytyi selvästi kansallisen ja kansanvaltaisen edistys-ohjelman ympärille, mutta tietysti hajoitusyritykset olivat omiansa heikentämään puolueen vaikutusta äänestäjiin. Sitä enemmän tämä oli haitallinen, kun ohjelmakysymysten luku oli niin suuri ja niiden joukossa sellaisia, joita olisi pitänyt käsitellä suuremmalla hienotunteisuudella kuin muutamalta taholta tapahtui; tarkoitan erityisesti uskonnollista kysymystä. Ohjelmakysymysten käsittelyssä oli yksityisten tahoilta esiinnytty tavalla, joka jätti jälkeensä pahoittelua mieliin ja laimensi intoa työhön. Kenties olisi voitu saavuttaa vaalitaistelussa paremmat tulokset, jos eri ryhmät olisivat aivan alunpitäen asettuneet toisiinsa nähden liiton, vaaliliito, eivätkä puolueen asemaan, mutta sellainen asiointi olisi sittenkin heikentänyt aatteellista pohjaa varsinaiselta puolue muodostukselta. Puolue on vaalitappiostaan huolimatta saavuttanut sen voiton, että sen edistysmieliset pyrkimykset, perustuslaillisuuden ja kansanvaltaisuuden, kansaneheyden ja kansallisen sivistyksen aatteet ovat isänmaan onnen tähden enemmän tai myöhemmin otettavat huomioon, kun puolue vain vastaisuudessa pysyy niille uskollisena. Näiden aatteiden ajajana nuorsuomalainen puolue on yhä selvemmin muidenkin silmissä oleva suomalainen vasemmistopuolue, joka sellaisena on saava aikaan puolue-elämäämme suurempaa periaatteellista selvyyttä kuin siinä nykyisen kuohumisen aikoina on ollut.

Spectator

Valvoja 1907